



uitgave van het Bisdom Haarlem-Amsterdam

6

DECEMBER
2018

SAMENKERK

Kerst
mis

**Kerst-
boodschap van
de Bisschop**

4

**Jan Dulles (3J's)
viert Kerst
met muziek**

6

**Bedevaart
door het
Heilig Land**

26

6 DECEMBER 2018

SKB



uitgave van het bisdom Haarlem-Amsterdam

SAMENKERK

In dit nummer



Jan Dulles zingt Kerst

6

Jan Dulles van de 3J's viert Kerstmis eerder in de weken vóór het Kerstfeest dan tijdens de twee kerstdagen. *SamenKerk* had een exclusief interview met deze sympathieke Volendammer over Kerstmis en kerstmuziek.

Colofon

SamenKerk is het magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zes keer per jaar. Nummer 6 • Jaargang 43
De volgende uitgave verschijnt op 17 januari 2019.

Redactie

Eric Fennis (hoofdredactie ad interim),
Eric van Teijlingen (eindredactie), Edith van Kuijck,
Maurice Lagemaat, Jan-Jaap van Peperstraten,
Jim Schilder, Petra Vermeer.

Medewerkers

Anneke van Assema, Leo Fijen, Hein Jan van Ogtrop,
Marcel Poorthuis.

Redactieadres

SamenKerk • Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon • 023-5112600 Fax • 023-5112629
IBAN • NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail • samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Abonnement

Abonnementenadministratie • 023-5112600.
Zes nummers *SamenKerk* • € 30,- per jaar
Zes nummers *SamenKerk* in het buitenland
€ 36,- per jaar

Vrijwilligers actief

12

Advertenties

Borgerpark Media
Postbus 8027, 6060 AA Posterholt
Telefoon • 0475-711362
E-mail • info@borgerparkmedia.nl
www.borgerparkmedia.nl

Grafisch ontwerp / technische realisatie

Impulsar Strategy & Design • www.impulsar.nl
Vanderperk Groep • www.vanderperk.nl



De kerk kan – ook met Kerstmis – niet open zijn zonder vrijwilligers. Een gesprek met Co van Steen uit Nieuw-Vennep en Désiré Kol uit Medemblik over hun vrijwilligerstaak.

Foto voorpagina en pag. 14 onderaan: M. Vos-de Veen

De foto op de middenpagina is 18 november gemaakt in de Geboortekerk in Bethlehem, waar een pelgrim haar oma's antieke Jezuskindje had neergelegd op de plek waar Jezus is geboren. Foto: Diewertje Jorink.

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen; verantwoordelijken kunnen reageren via het redactieadres.



Voor dit kerstnummer ging onze kerkengek naar Bussum voor maar liefst twee katholieke kerkgebouwen.

**Leo Fijen over
mgr. Jan van
Burgsteden**

27



Onze vaste columnist Leo Fijen schreef over een boek dat begin 2019 wordt gepresenteerd: *Jan van Burgsteden. Bisschop voor de mensen.*

Kerkengek

16



**Marcel Poorthuis
over Maria**

22

Marcel Poorthuis schreef weer een pareltje uit de schattengrot: over de heilige Maagd Maria



**De redactie van SamenKerk
wens u een Zalig Kerstmis
met fijne feestdagen
en Gods zegen voor het
nieuwe jaar 2019.**

En verder

- 9** Uit de kroniek
- 12** Interview: twee priesters
- 15** Kerst in kathedraal Haarlem
- 19** Parels uit de schattengrot
- 20** Inspiratie
- 22** Kort nieuws
- 25** Kerst bij Onze Lieve Vrouwe ter Nood
- 26** Shalom Salam: op bedevaart naar het Heilig Land
- 30** Kerstpuzzel
- 32** Interview: Sophie van de Pas
- 34** Geboekt
- 36** Van onderop

Mozaïek gemaakt door Marko Rupnik in het heiligdom van Padre Pio (Italië).
Foto: Eric van Teijlingen



Kerstmis

als weg naar het Licht

Als ik dit schrijf is het nog november. We hebben zojuist het militair requiem gevierd. Ik heb onder andere een anekdote verteld uit de tijd van de Koude Oorlog.

Het was tijdens de Cubacrisis. Een Russische onderzeeër probeerde de blokkade te doorbreken. Een Amerikaans schip wierp dieptebommen, niet als aanval, maar als waarschuwing. Door een van de bommen viel echter het hele communicatiesysteem van de onderzeeër uit. Nu waren ze volledig aangewezen op hun eigen noodprotocol. Dat voorzag dat ze bij een aanval hun raketten moesten afschieten. Wel moest de commandant tezamen met zijn twee hoogste officieren de beslissing nemen. De commandant meende dat de vijandelijkheden waren begonnen en wilde lanceren. De tweede officier weigerde. Wij hebben niets geweten. We leefden rustig verder, onbewust van het feit dat ook ons lot op dat moment in handen lag van één jonge marine officier, ergens diep onder de oppervlakte van de zee; een jonge man die z'n geweten volgde en open was voor de Geest.

Een ervaring met het Licht

Daarover gaat het ten diepste ook met Kerstmis. Christus is gekomen als een Licht in de duisternis van

de wereld en van ons eigen hart, schrijft Johannes. Kerstmis is dan ook primair een vraag aan ons allen: Aanvaardden we dit Licht, zoals de herders en de wijzen, of wijzen we het af, zoals Herodes. Mensen kunnen het afwijzen, maar soms net zoals Paulus op zijn weg naar Damascus, plotseling door het Licht worden geraakt, en veranderen. Twee Amerikaanse professoren is het overkomen. Hun verhaal gaat de laatste jaren over de wereld. De ene is Howard Storm. In z'n colleges spotte hij regelmatig met God en geloof. Een studente besloot voor hem te gaan bidden. Ze hield het jarenlang vol. Toen werd hij ziek, en zweefde op de rand van de dood. Hij kreeg een bijna-doodervaring. Hij zag en voelde een grandioos en liefdevol Licht, maar werd steeds dieper getrokken in de duisternis. Paniek overviel hem. Uit zijn kindertijd herinnerde hij zich een gebedje tot Jezus. Hij bad voor het eerst na vele jaren. Ineens stond Jezus naast hem en trok hem weg voor de poorten van de hel. Daarna werd hij in de geest



meegenomen naar andere werelden. Geheimen werden hem geopenbaard. Hij heeft het tot zijn missie gemaakt om de mensheid te overtuigen van de realiteit van geestelijke dingen, en van Jezus als onze Messias, Redder, de enige weg naar eeuwig leven en geluk.

Nog een ervaring

Kerstmis is het feest van zijn geboorte, maar ook van de Moeder die Hem te wereld heeft gebracht. Uit haar, en haar alleen, heeft Hij het vlees aangenomen, zoals de Schrift ons leert. Nu zouden we zeggen, niet alleen het vlees, maar z'n hele DNA en genenkaart. Het tekent de enorme betekenis die Maria heeft in Gods heilsplan. Dit werd op bijzondere wijze verklaard aan een andere Amerikaan, de Joodse hoogleraar Economie aan de *Harvard University*, Roy Schoeman. Hij praktiseerde geen religie, maar worstelde wel met de grote levensvragen. Op een nacht voelde hij een hand op zijn schouder, die hem leidde naar een soort ruimte. Daar zag hij een jonge vrouw

van adembenemende schoonheid. Ze bood hem aan om z'n vragen te beantwoorden. Hij was zo verbluft dat hij alleen nog kon uitbrengen: "Hoe kunt u zo glorieus zijn?" Ze glimlachte, keek naar boven en zei: "Ik ben een schepsel, Hij is alles". Daarna kon hij alleen nog vragen: "Wie bent U?" Ze antwoordde: "Ik ben de dochter van de Vader, de Moeder van de Zoon, de bruid van de heilige Geest". In deze woorden ligt het hele geheim van ons geloof vevat. Het mysterie van de Drie-ene God, van het Kind van Bethlehem - Zoon van God en Zoon van mensen - en van Maria, door haar unieke uitverkiezing "de oorzaak van onze Verlossing", zoals al in de eerste eeuwen de Kerkvader Ireneüs het formuleerde.

Kerstmis stelt ons voor een keuze

Voor Roy Schoeman werd deze ervaring een weg, niet alleen naar het christendom, maar ook naar het katholieke geloof. Velen van ons zouden graag zo'n ervaring

hebben, maar het wordt in Gods wijsheid gegeven aan de een altijd ten dienste van de ander. "Zalig die niet zien, en toch geloven", zei de Heer tenslotte zelf. Met Kerstmis vieren we dit feest van vergeving en verlossing. Hij is gekomen, zoals de Bijbel zegt, om 'ons te verlossen door de vergeving van onze zonden'. Door zijn menswording, kruis en opstanding, bewerkt Hij niet alleen vergeving, maar neemt ook de consequenties van onze zonden weg door ze zelf te dragen. Dat kan

alleen de Zoon van God, de mens geworden liefde, het Kind van Bethlehem. Daar hebben zelfs de grootste mystici, filosofen en andere religieuze leiders ons niet veel te bieden. Nu nog staan we in de genade. Eén moment is genoeg om de hand te grijpen die God ons in Jezus reikt.

Wie oprecht het kwaad van zijn leven berouwt en belijdt, en bereid is nieuwe wegen te gaan naar Gods wil, die zal volledig vergeving en verzoening ontvangen. Hij zal gered zijn voor tijd en eeuwigheid. Dat is de belofte die we elk jaar vieren bij de geboorte van onze Verlosser. Moge deze kerst ons extra inspireren die hand te grijpen die de Heer ons reikt, en ons dichter brengen bij God en bij elkaar.

In die zin wens ik u allen van harte een Zalig kerstfeest. ■

Bisschop Jozef Marianus Punt

“
Eén moment is
genoeg om de hand
te grijpen die God
ons in Jezus reikt

Jan Dulles:

'Ik vier Kerstmis met
muziek'

Foto's: Allied Fotografie

Jan Dulles viert Kerstmis eerder in de weken vóór het Kerstfeest dan tijdens de twee kerstdagen. Met de 3J's toert hij dan langs de Nederlandse theaters met hun Acoustic Christmas show, een avondvullend programma met kerstliedjes en -verhalen. SamenKerk had een exclusief interview met deze sympathieke Volendammer over Kerstmis en kerstmuziek.

In de donkere dagen voor Kerstmis maken gezinnen, winkels, scholen en parochies zich op voor het nadere kerstfeest. Bij verenigingen en bedrijven worden kerstborrels gehouden voor het personeel en/of de vrijwilligers. Met speciale kerstbijeenkomsten is er extra aandacht voor groepen kwetsbare mensen in onze samenleving, zoals ouderen, dak- en thuislozen. Mensen kopen cadeautjes voor onder de kerstboom of doen boodschappen voor het kerstdiner. De huizen zijn versierd met kerstbomen en kerststalletjes. De laatste jaren zijn steeds meer tuinen en huizen aan de buitenkant met vele lichtjes versierd. Op de radio klinkt kerstmuziek. In die periode voor de kerstdagen maakt Jan Dulles met de 3J's sinds enkele jaren een tournee langs theaters in heel Nederland. Na Sinterklaas tot en met kerstavond 24 december treedt Dulles een twintigtal avonden op samen met Jaap Kwakman en Jan de Witte met een serie kerstliedjes, aangevuld met verhalen over deze kerstmuziek en wat Kerstmis is. Dulles: "Bij deze kerstshows zingen we covers van bekende kerstliederen als 'We wish you a merry Christmas' of 'Jingle Bells', maar ook de meer kerkelijke kerstliederen. We hebben een prachtige eigen akoestische versie 'Nu sijt wellecome' en 'Stille nacht, heilige nacht'. We zingen ook 'Mary's boy child' en 'When was Jesus born' is dan weer een geweldig country nummer. We hebben ook eigen nummers, zoals 'December' (zie kader). Dat liedje gaat over mensen die eenzaam zijn met de kerst, in dit geval iemand die door zijn partner is verlaten. Alleen zijn met Kerstmis zou niet de bedoeling moeten zijn. Dat zou je het gevoel kunnen geven dat je er op een of andere manier niet bij hoort. Met kerst zoeken mensen toch geborgen-

heid. Gaat het kerstverhaal niet juist daarover? In een notendop gaat daar het door ons zelf geschreven kerstrepertoire over samen zijn en niet alleen of eenzaam zijn."

Kerst thuis

Na deze theatertour is Dulles met de kerstdagen thuis. Dit jaar voor het eerst als vader van zoontje James. Welke herinneringen heeft hij zelf als kind aan Kerstmis? Dulles: "Als kind heb ik niet zo veel herinneringen aan

Kerst. Ik vond eerste en tweede kerstdag nooit leuk, beetje saai. Er gebeurde niks. Ik vond de tijd naar Kerstmis toe met de lichtjes in de versierde straten en de kerstboom thuis veel leuker. Je voelde dat er naar iets werd toegeleefd. Ik heb leukere kerstherinneringen aan

Ik hoop dat mensen (en ik ook) gaan leren om weer meer naar mekaar te luisteren





de tijd dat ik een jaar of zeventien was. Mijn opa was net overleden en we kwamen als familie bij Oma Tol bij elkaar. Daar is mijn liefde voor Kerstmis ontstaan. Maar ook mijn muzikale kerstraditie van kerstliedjes luisteren en zingen. Ik draaide dan de kerstalbums van Dean Martin, Elvis en The Cats. Alle drie kerstmuziek maar wel heel verschillend, want Martin is een 'crooner', Elvis uiteraard rock-'n-roll en The Cats is country muziek. En eigenlijk is dat wat ik met *Acoustic Christmas* nog steeds doe. Ik vier Kerstmis met muziek."

Wat maakt een kerstliedje een kerstliedje?

Met de kerstvieringen in de kerk zingt iedereen de kerstliederen mee. Hetzelfde geldt voor de kerstliedjes op de radio. Dulles: "Een kerstlied moet een melodie hebben die iedereen snel oppikt. Een herkenbare melodie is absoluut nodig. Veel interessante melodieën komen overigens uit de klassieke muziek of uit de kerkmuziek. Qua tekst gaan kerstliedjes grofweg gezegd of over het kerstverhaal met Jezus of over mensen die geliefden missen of opzoeken. Beide thema's spreken de mensen aan in deze tijd van het jaar. Met Kerstmis willen we bij elkaar zijn en met Kerstmis zijn er diverse activiteiten voor mensen die het minder hebben. Een goed kerstlied sluit bij deze gevoelens aan."

Kerstwens

Kerstmis is ook de tijd van kerstwensen. Welke kerstwens heb jij voor ons? Dulles: "Ik hoop dat mensen (en ik ook) gaan leren om weer meer naar mekaar te luisteren en op elkaar te passen in plaats van alleen bezig te zijn met zichzelf. Een cultuur die de laatste vijftien jaar door social media de meest schrikbarende vormen heeft aangenomen. Gelukkig beginnen we wereldwijd te beseffen dat het ons niet gelukkig maakt maar juist eenzamer." ■

Eric van Teijlingen



Jan Dulles (43) is sinds de oprichting van de 3J's een van de drie bandleiden. In 2007 brak de band landelijk door. In 2014 was hij Jezus in *The Passion* (Groningen). Naast de gewone optredens, verzorgt Dulles ieder jaar met de 3J's in de periode van 6 t/m 24 december in Nederlandse theaters de 'Acoustic Christmas' shows. Hij woont in Volendam met zijn vrouw Caroline Mol en hun zoontje James, die op 11 november jl. is geboren.



Een greep uit de activiteiten en agenda van de beide bisschoppen. Meer op de website van het bisdom www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl en op www.arsacal.nl.

Mgr. Jos Punt en mgr. Jan Hendriks hebben op 17 oktober kennis gemaakt met mgr. Harrie Smeets, de nieuwe bisschop van Roermond, en beide bisschoppen hebben op 8 december deelgenomen aan de wijdingsplechtigheid in Roermond.

Op 26 oktober kwam de Priesterraad in vergadering bijeen, in aanwezigheid van de beide bisschoppen.

In Best vond op 3 november het Nationaal Militair Requiem plaats waarbij mgr. Punt de hoofdcelebrant was.

Op 10 november was mgr. Punt in Heiloo te gast bij Meet & Great the Lord in Heiloo. De bisschop sprak daar met jongeren over de Kerk in deze tijd.

Mgr. Hendriks vierde op 11 november de verjaardag van El Shaddai mee in de Vredeskerk te Amsterdam.

Op 12 november ontving mgr. Punt een delegatie van Radio Maria.

Mgr. Hendriks was op zaterdag 24 november celebrant in de viering vanwege de besturencursus te Heiloo, waar hij tevens aansluitend een inleiding verzorgde.

Op 2 december was mgr. Hendriks hoofdcelebrant in de televisiemis die vanuit de kathedraal in Haarlem werd uitgezonden. Het geloofsgesprek was met mgr. Punt, in Heiloo (zie foto).



Op zondag 25 november waren beide bisschoppen bij de afscheidsreceptie van plebaan Hein Jan van Ogtrop.

Op 11 december vergaderden beide bisschoppen met de collega's van de Bisschoppenconferentie.

Vrijdag 30 november was mgr. Punt te gast bij het tienjarig bestaan van het Centrum voor de Sociale Leer.

De week vóór Kerstmis en de kerstdagen zelf zijn in de agenda's van beide bisschoppen gevuld met diverse bijeenkomsten en vieringen.

Wat ik DOE...

Elke parochie draait op vrijwilligers. Deze toegewijde groep mensen zet zich vele uren in voor het reilen en zeilen van de geloofsgemeenschap. In zeer diverse taken: van koster tot lector, van communicatiegroep tot parochiebestuurder. SamenKerk reist door het bisdom en vraagt: wat is uw taak in de parochie?

Eric van Teijlingen

Jezus, Maria en Jozef & co

Voor de Nieuw-Vennepse parochie verricht Co van Steen al ruim twintig jaar vele vrijwilligerstaken. Zo is hij een van de koster van de kerk en klusjesman. Ook is hij lid van het dragersgilde bij een begrafenis en helpt hij af en toe bij de tuinploeg. Maar één keer per jaar is het tijd voor zijn andere vrijwilligerstaak: het opzetten van de kerststal. Een week vóór Kerstmis wordt de kerststal geplaatst. Van Steen: "Met een groep van acht personen gaan we dan aan de slag. We werken een hele ochtend in een gezellige, zeg maar, kerstsfeer. De beelden worden van zolder gehaald. De stal zelf is van hout met palen en schuine delen. Als je er naar kijkt, zou je het niet weten maar toch wordt deze houtconstructie ieder jaar weer snel in elkaar gezet. De kerststal krijgt dan zijn plek links naast het altaar. Vroeger haalden we het grote Mariabeeld weg, maar dat doen we de laatste jaren niet meer. Te gevaarlijk. Bovendien, er staat toch een kerstboom voor. Want met de kerststal zetten we ook de kerstbomen neer. Één grote voor nabij de kerststal en twee voor boven op het balkon. We doen het elk jaar ruim op tijd want in de week vóór Kerstmis

**Samenwerkingsverband
Nieuw-Vennep en
Buitenkaag
Parochie O.L.V. Onbevlekt
Ontvangen
Nieuw-Vennep
Co van Steen (79)
Opzetten van de kerststal**

Een mooi plekje in Medemblik

De parochie van Medemblik beschikt over een prachtig kerkhof. In 1870 kocht de toenmalige pastoor een klein stukje grond achter de kerk: landgoed 'Welgelegen' nabij de stadspoort. Twee monumentale engelen sieren de ingang van dit kerkhof. Er is ruimte voor zo'n 370 à 400 graven en urnengraven. Jaarlijks werden er zo'n dertig tot veertig parochianen begraven maar sinds enkele jaren is dit aantal gedaald naar zo'n vijftien begrafeningen per jaar. Désiré Kol is de kerkhofbeheerder. "Mijn grootste taak is om alle vrijwilligers betrokken bij ons kerkhof met elkaar te verbinden. Zoals de zes mannen die iedere week - weer of geen weer - voor het tuinonderhoud van het kerkhof zorgen. Zij zijn onmisbaar en zorgen ervoor dat het kerkhof er prachtig bij ligt." Een kerkhofcommissie voert het beleid over het katholieke kerkhof van Medemblik.





Foto: Eric van Teijlingen/parochie.Nieuw-Vennep

en schapen, koningen en een kameel. En de engel niet te vergeten. “Van gips. Het is een mooie groep. Het is zo’n mooi geheel. Maar kwetsbaar. De beelden zijn van gips. Er gaan stukjes van af. Ieder jaar is er wel ergens een vinger of oor af. We hebben in onze parochie een vrijwilliger die schildert is, en hij repareert ze meteen. Wat nieuwe gips erop en bijschilderen.” Ieder jaar krijgen de beelden aan de hand van een foto hun vaste plaats in de kerststal. “En laten we de knikengel ook niet vergeten. Die doet het altijd erg leuk bij de kinderen.” En thuis, zet u thuis ook de kerststal op? “Het ene jaar hebben mijn vrouw en ik een kerstboom, het andere jaar een kerstgroep”, aldus Van Steen. Op kerstavond 24 december wordt bij de kinderviering Jezus plechtig in de kribbe gelegd. En vlak na het feest van Driekoningen wordt alles weer opgeruimd en gaat de hele kerststal weer richting de zolder. ■

komen de scholen uit de buurt naar de kerk om naar de kerststal te komen kijken. Ook zijn er dan speciale kerstvieringen en -bijeenkomsten voor de ouderen. Ook al is het nog geen Kerstmis, de kerststal moet er dan toch wel zijn.” Zoals iedere kerstgroep bestaat deze uit een Kindje Jezus, Maria en Jozef, os en ezel, herders



Ze vergaderen een paar keer per jaar. “In deze commissie zijn alle betrokkenen vertegenwoordigd, zoals de parochieraad van de Sint Martinus, uitvaartvereniging ‘De Eendracht’ en de vrijwilligers.” Kol beheert niet zelf de (financiële) administratie van het kerkhof. Deze taken worden door andere vrijwilligers van de kerkhofcommissie verricht. Als een parochiaan overleden is en er een begrafenis volgt, wordt Kol gebeld.

Regio Wevershoof
Parochie St. Martinus
Medemblik
Désiré Kol (55)
Kerkhofbeheerder

Vervolgens is het Kols taak het juiste graf op te zoeken, alle gegevens van de overledene te verzamelen, zo nodig een koster en acolieten te regelen, de begraafplaatservice te bellen voor grafdelving, enzovoort. “En als het de wens van de overledene is om met het gezicht naar de molen begraven te worden (de molen staat recht tegenover de ingang – red.) dan voldoen we daar uiteraard aan”, aldus Kol. We zijn hier trots op dit mooie historische plekje in Medemblik en hoe het met vele vrijwilligers goed wordt onderhouden. “De mensen zijn zelf verantwoordelijk voor het onderhoud van hun

(familie)graven. Maar als we weten dat niemand meer naar een graf omkijkt, zorgen wij voor het onderhoud en houden het groen bij. Ik merk de laatste twee jaar dat veel ouderen zich laten cremieren omdat ze het idee hebben dat hun kinderen hun graf niet zullen bijhouden. Hier in Medemblik willen we met elkaar er voor blijven zorgen dat ons kerkhof als een parkje blijft waar je even in stilte kunt zijn met je gedachten.” Lopend over het kerkhof wijst Kol op een klein monumentje. Het is geplaatst als nagedachtenis aan alle ongedoopte kindjes, die vroeger geen eigen graf kregen. “Vaak liggen er bloemen bij of heeft iemand er een steentje neergelegd. Het leeft dus blijkbaar. Als ik over het kerkhof loop bid ik ongemerkt voor de overledenen. Het staat niet in de werkbeschrijving maar ik doe het altijd als ik hier ben.” De naam van het oude landgoed, Welgelegen, staat sinds enkele jaren weer vermeld bij de ingang. Bij de verrijzenis zullen de doden vast zeggen: ik heb in Medemblik wel gelegen... ■



Opnieuw geboren worden

Jac. Hetsen vierde dit jaar zijn vijftigjarig priesterjubileum en Álvaro Rodríguez Luque werd dit jaar tot priester gewijd. De een is Nederlander en werkt in een Portugese parochie in Amsterdam, de ander is Spanjaard en werkt in het oer-Hollandse West-Friesland. Een gesprek over Kerstmis, de preek en het belang van de gemeenschap.

Eerste Kerstmis als priester

H

oe was je eerste Kerstmis als priester?

Jac.: "Na mijn priesterwijding in 1968 kreeg ik een benoeming aan ons kleinseminarie in Tilburg. Tijdens de kerstvakantie ging ik naar Dronten, waar ik vandaan kwam, en daar heb ik mijn eerste Kerstmis gevierd. Die begon om twaalf uur 's nachts. Ik reed door de donkere polder, en overal zag je licht. Dat thema van licht en donker, van Kerstmis als de komst van het licht, herinner ik me nog. Verder weet ik er niet zo veel meer van. Drie jaar later zat ik als missionaris in Oeganda. Dat was heel speciaal. Ik moest de taal leren; dat ging redelijk. De kerstviering hebben we buiten gedaan, want het kerkje was te klein: met Kerst kwam echt iedereen naar de kerk. Het was 's morgens. Een nachtmis was er niet - in het binnenland was het pikdonker; niemand durfde dan buiten te zijn. De mis werd wegens de hitte gevierd in de schaduw van een boom. Men zat op stoelen en bankjes, sommigen op de grond. Een tafel diende als altaar. Iedereen droeg prachtige, nieuwe kleren in allerlei kleuren, hoewel het de tijd was van Idi Amin, een moeilijke periode voor het land.

We gebruikten het misformulier. De gezangen waren anders, maar sommige melodieën kon ik herkennen – die waren vanuit Europa naar Afrika gebracht. De sfeer was totaal anders, maar het was een groot feest. De thematiek van donker en licht was er niet, maar het ging natuurlijk over de geboorte van Jezus. Na de Mis werd er uitgebreid gegeten.”

Álvaro: “Dat gold voor mij ook. Op mijn achttiende kwam ik vanuit Spanje naar Nederland. Het eerste jaar ben ik volop met de taal bezig geweest. Dit jaar heb ik voor het eerst de kerstpreek, twee keer in De Weere en Hoogwoud tijdens de nachtmis, en op eerste kerstdag in De Weere. Bij de nachtmis is de kerk vol; veel mensen die niet zo vaak naar de kerk komen, komen op kerstnacht naar de viering. Het is een goede gelegenheid om iets te zeggen tegen de mensen die ver van de kerk staan.

Waar zal de preek over gaan?

Álvaro: “Natuurlijk over de geboorte van Christus, maar ook over de aankondiging door de engelen aan de herders: die herders verbleven op afstand van Bethlehem, maar werden wel uitgenodigd daar naar toe gaan. Ze worden geraakt door de verkondiging. Nu staan ook velen op afstand. Wij mogen laten zien dat de geboorte van Christus niet alleen iets is van tweeduizend jaar geleden, maar dat het nu in de kerstnacht ‘gebeurt’, voor de mensen in de kerk die op afstand staan. Het Lucas-evangelie is geen verhaal, maar een gebeurtenis in de nacht van 24 op 25 december. Ik hoop dat de mensen dat kunnen ervaren. Ik betrek de lezingen ook op mezelf en vraag me af waar ik sta. Niet als priester, maar als gewone persoon. Wat raakt mij?”

Jac. Hetsen (75) werd geboren in Zwaag. Het gezin verhuisde later naar Dronten. Jac. volgde zijn priesteropleiding bij de Missionarissen van Mill Hill. Op 30 juni 1968 werd hij priester gewijd. Jac. werkte in Oeganda en Brazilië, en in Londen als generaal overste. Nu werkt hij onder meer voor de Portugese parochie in Amsterdam.

Álvaro Rodríguez Luque (29) komt uit Cordoba in Spanje. Na een turbulente tienertijd kwam hij via de Neocatechumenale weg naar Nederland. Op 26 mei werd hij priester gewijd. Álvaro is nu werkzaam in regio De Waterkant.

Wat zegt het voor mijn eigen leven?”

Jac.: “Na vijftig jaar priesterschap is het nog steeds een uitdaging om naar aanleiding van de lezingen een boodschap te vinden die relevant is voor de geseculariseerde mensen van vandaag. Voor mensen die het woord “God” bijna niet meer gebruiken. De geboorte van Christus roept de vraag op of Hij ook opnieuw wordt geboren in ons. Ogenscheinlijk is er niet zoveel van Hem over. Het imago van de Kerk is besmeurd, door alles wat er is gebeurd rond het misbruik. Ik heb veel sympathie voor paus Franciscus en zijn pogingen tot hervorming. Ook in kerkelijke zin kun je spreken over een opnieuw geboren worden.”

Andere landen andere gebruiken

Jac., verloopt Kerstmis in de Portugese parochie anders dan in een Nederlandse parochie?

“We hebben geen nachtmis. Op kerstavond komt men samen, en er wordt langdurig gegeten en gedronken. De helft van de aanwezigen zag je de volgende dag niet in de Mis, maar nu organiseren we aan het einde van de dagviering een kerstspel met de kinderen. Daardoor komen de kinderen en de ouders ook. Op kerstdag zit het nu vol.”

Álvaro: “Ook in Spanje wordt kerstavond uitbundig in de familie gevierd met lekker eten. Tussen

acht en elf uur worden vele lekkernijen opgediend. Om twaalf uur is dan de Mis, in een volle kerk, met mooie liederen. Bij ons werden ook flamencoliederen gezongen. Na afloop vierden we thuis verder, met onder andere het zingen van liedjes. Tot een uur of twee, drie in de nacht. Op kerstdag is er een feestelijke middagmaaltijd met de restjes van kerstavond. We gingen dan niet meer naar de Mis.”

Jac.: “Vroeger in Zwaag had je om vier uur ‘s nachts een Mis. Dan gingen we te voet naar de kerk; je kwam iedereen tegen. Daarna had je thuis ontbijt, waarvoor ook wel mensen werden uitgenodigd. Een sterk gemeenschapsgevoel. Dat zie je nu in de migrantenkerk. Na de viering komt men samen in een zaal bij de kerk. De kerkgemeenschap functioneert zo’n beetje als de familie. Kerst is voor mij een warm feest, waar de gemeenschap sterk bij betrokken is.”

Álvaro: “Het gaat zeker om samenzijn en gezelligheid. Maar vooral dat God mens wordt, dat Christus als een kind in een familie geboren wordt. Omdat ik in Nederland



De geboorte van Christus roept de vraag op of Hij ook opnieuw wordt geboren in ons



woon, vier ik het al jaren niet meer met mijn familie en toch heb ik mij nooit alleen gevoeld. Ik heb een grotere familie ontdekt: de Kerk. Ook mensen van de Neocatechumenale weg horen daarbij.”

Wat gaan jullie doen als de drukte van de vieringen voorbij is?

Jac.: “Ik heb een zus die jarig is op Kerstmis, en die nodigt me uit. En ik heb nog een zus bij wie ik welkom ben.”

Álvaro: “Misschien komen mijn ouders een paar dagen, dan gaan we op stap. Naar Amsterdam bijvoorbeeld. We houden van muziek; misschien gaan we naar de Messiah. Het zullen ook een paar dagen zijn met wat meer ruimte, zonder vergaderingen en zo. Ik woon in de pastorie in Langedijk, en die zal zeker open zijn voor anderen. Kerst is een tijd van verbondenheid en *communio* die zijn oorsprong heeft in God.”

Hebben jullie nog een kerstwens voor onze lezers?

Álvaro: “In mijn preken zeg ik vaak dat de vreugde het kenmerk is van de christenen. Heiligen zijn niet heilig alleen omdat zij goede dingen hebben gedaan, maar omdat zij zich hebben verheugd over het werk dat God door hen en in hen heeft verricht. Mijn wens is dat we ons met een blij hart mogen verheugen over de grootste gebeurtenis van de geschiedenis: de menswording van God.”

Jac.: “Dat Christus opnieuw geboren mag worden in ons. Dat we de goddelijke vonken mogen ontdekken en iets mogen zien van het Rijk Gods.” ■

Jim Schilder



**In uw parochie
met de Kerst ook
Kindje Wiegen?
Leuk voor
(klein)kinderen**

8 december 2018 t/m 2 februari 2019

Kerstgroepen tentoonstelling Kathedraal Haarlem



Kerst

in de Kathedraal

zondag

23

december

20.00 Festival of Nine Lessons and Carols door de Bavo Cantorij. Toegang gratis.

maandag

24

december

17.00 Kindernachtmis met zang groep 5 van de Koorschool Haarlem.

20.00/22.30 Nachtmissen met het Kathedrale Koor (Dubbelkorige Mis in Es van Josef Rheinberger).

dinsdag

25

december

10.00 Pontificale Hoogmis m.m.v. het Kathedrale Koor.

13.30 Kindje wiegen.



Kathedraal Haarlem

Nieuwe Bavo,

Leidsevaart 146, Haarlem

Meer informatie:

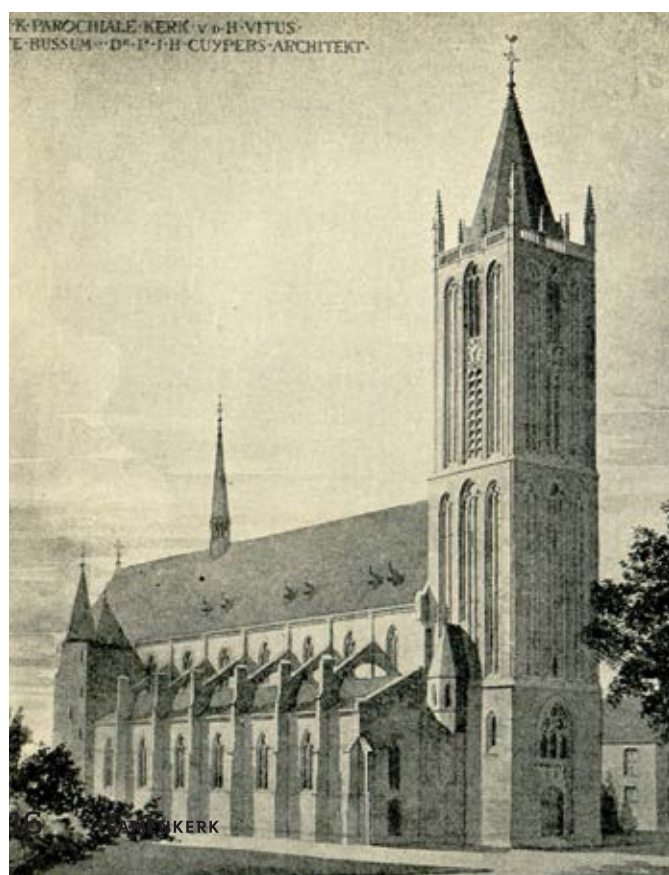
www.kathedraalhaarlem.nl

www.rkbavo.nl

Vader en zoon Cuypers in Bussum

T

oen Don Frederik, de zoon van de Hertog van Alva, in 1572 het beleg voor Naarden sloeg moesten de arme Bussummers het als eersten ontgelden. In 1790 bestond Bussum uit niet meer dan 47 huizen. In 1813 kreeg het nogmaals van oorlogsgeweld te lijden toen de Fransen nog na het herwinnen van onze onafhankelijkheid Naarden bezet hielden en Nederlanders en Russen Bussum belaagden. Pas in 1817 werd Bussum een zelfstandige gemeente.



Bussum wordt een beetje weggedrukt tussen Hilversum, dat grote dorp, en Naarden, die oeroude stad. De naam is een verbastering van 'bos-heem', plek in het bos. Voor het eerst wordt het dorpje vermeld in 1306, vlek onder de curatele van Naarden. Twee eeuwen lang had het geen eigen kerk of kapel. Pas begin zestiende eeuw kwam er een kapelletje.

De aanleg van de Oosterspoorweg van Amsterdam naar Amersfoort in 1874 deed Bussum opstijgen in de vaart der volkeren. Er kwam een chocoladefabriek en in 1899 werd het Prins Hendrikpark aangelegd waar later veel villa's werden gebouwd. Daar is Bussum voor en na de Tweede Wereldoorlog mee volgebouwd.

De Bussumse kerken

Waar het de kerken betreft: de eerder genoemde kapel werd later Hervormde Kerk. Toen de huidige protestantse kerk gebouwd werd promoveerde de oude kapel tot tv-studio Irene, waar de televisie haar eerste dagen doorbracht. In de jaren vijftig van de vorige eeuw maakte ik daar nog live-uitzendingen mee van televisiedominee Diederiks uit Blaricum. De eerste grote kerk die in Bussum gebouwd werd, was dit keer eens een katholieke.

Bussum met oude Kapel, later studio Irene, rechts Hervormde kerk

De Vitus naar een oude bouwtekening

De oude Sint-Vituskerk en andere kerken

De Sint-Vituskerk verving een klein kerkje uit 1844. Deze grote (nu helaas gesloten) kerk aan de Brinklaan is een echte Cuyperskerk uit 1883. Het kerkbestuur gaf Pierre Cuypers (enigszins tegen diens zin) en later zijn zoon gedetailleerde opdrachten. Men wilde een bedehuis als de oude Broerenkerk in Zutphen. Het koor werd wel wat ingekort. Schip en koor van deze St. Vituskerk hebben later model gestaan voor de St. Jozef kerk in Groningen (de huidige kathedraal aldaar). In Bussum mocht zoon Jos Cuypers in 1896 de toren bouwen. Hij kreeg de opdracht de toren van de oude St Nicolaaskerk aan de Kerkstraat in het nabijgelegen Eemnes als model te nemen.



Schip en koor van de St. Vituskerk hebben model gestaan voor de St. Jozef kerk in Groningen

Zo ontstond een klassiek gotisch geheel. Een restauratie gaf de Eemnessertoren zijn open bovenverdieping en pinakels op de transen terug. Bussum heeft die nooit gekend. Vanaf de Vitustoren heeft men een prachtig zicht op het kasteelachtige kloostercomplex Mariënborg aan de Brinklaan van Tepe (die ook in het nabijgelegen Kortenhoef bouwde) uit 1880. Tot 1970 was hier veel jeugd, nu een wat oudere bevolking met openheid naar andere rustzoekers in sfeervolle appartementen. Na brandschade in 1988 heeft men in 2000 de Bussumse Vituskerk zelf ook tot appartementencomplex verbouwd. Zo ging het interieur verloren, maar het casco staat er nog. Dat geldt niet meer voor de H.

Exterieur OLV-koepelkerk,
Foto: Job van Es - Zaandam

Interieur OLV-koepelkerk,
Foto: Job van Es - Zaandam

Hartkerk uit 1931 van Arch. van Eyden met de markante toren in paddenstoelmodel. Aan de Huizerweg staat de Hervormde Vredeskerk uit 1913 met een flinke toren. Onze joodse broeders en zusters zitten in de vroegere kerk van de Hersteld Apostolische gemeente uit 1918, die in 1931 door J.S. Baars werd verbouwd tot synagoge.

De koepelkerk van Cuypers jr.

De kerk van Vader Cuypers is dus niet meer als kerk in gebruik. Die van zoon Jos (die van onze kathedraal in Haarlem) even verder aan de Brinklaan gelukkig wel! De kerk van Onze Lieve Vrouwe van Altijddurende Bijstand, is een bijzondere centraalbouw met koepel





Koepelkerken zijn als het ware 'mini-aya-sofiaatjes', die ons vertellen dat het leven goed is omdat God zijn liefde over ons uitspreidt.

Afscheid van Bussum

Interessant is het contrast tussen vader en zoon Cuypers aan die ene Brinklaan. De middeleeuwse westerse kloosterkerk van de rustige vader Pierre wordt ernstig beconcurrereerd door de uitbundige architectuur van zoon Jos die wel experimenten (de koepelbouw bijvoorbeeld) aandurfde! Opvallend zijn binnen de schilderijen in het priesterkoor van broeder F. Mes uit 1950. De kerk is in de jaren 1999-2000 gerestaureerd. We kunnen Bussum nu aan de Hilversumse kant verlaten, nog even langs de Vitus en dan naar de St. Jozef aan

opgetrokken in 1920-1921. De cirkel en het vierkant zijn twee aspecten van God. Het vierkant verwijst naar zijn eenheid en vastheid, de cirkel naar zijn transcendentie. Cirkel en vierkant verhouden zich als hemel en aarde. In de Bijbel wordt niet over de cirkel gesproken. Via de antieken en Byzantium komt de cirkelsymboliek binnen, die ook in de islam is overgenomen. De cirkel verwijst naar de goddelijke adem (de geest) die begin noch einde kent. Als de adem Gods stopt, is het afgelopen met de wereld. In de oudheid werd het cirkelvormige plan verbonden met de cultus van het vuur, het goddelijke heldendom, het heelal. In de Romaanse symboliek wordt dat alles herijkt en gericht op Christus Jezus. Het goddelijke Woord heeft menselijke proporties aangenomen. Hemel en aarde zijn verbonden, cirkel en vierkant (de menselijke versie van de cirkel) zijn aan elkaar geklonken. Bekend is de geschiedenis van koning Vladimir die in de tiende eeuw een rondreis maakt langs de heilige plaatsen van de verschillende wereldgodsdiensten. Het verhaal gaat dat hij de islam ging keuren in Perzië maar daar mocht niet gedronken worden. Toen ging hij naar Rome. Daar mocht wel gedronken worden maar hij vond de liturgie saai en de kerken strak en ongezellig. Uiteindelijk komt hij in Constantinopel (het huidige Istanboel) en maakt een liturgieviering mee in de Aya Sofia. "Hier is de hemel op aarde" roept hij uit: "bij deze traditie wil ik mij aansluiten."

Koepelkerken zijn als het ware 'mini-aya-sofiaatjes', die ons vertellen dat het leven goed is

De schilderijen van broeder Mes

Foto: Edward Ippel - Hoorn

De St. Jozefkerk



de Ceintuurbaan vlak bij de watertoren. H. van Putten bouwde in 1952 deze kerk in kloeke basiliekstijl. Bij het twaalfeneenhalfjarig bestaan van de parochie verrees naast de kerk een ranke klokkenhouder/-toren met drie klokken: Paulus, Maria en Johannes de Doper. ■

Hein Jan van Ogtrop



Kijk voor meer foto's op de website kerkengek.nl

Marcel Poorthuis is professor in de dialoog tussen de godsdiensten aan de Faculteit Katholieke Theologie van Tilburg University



De schatten van de Kerk zijn niet beperkt tot Europa. Soms bevatten de oriëntaalse kerken liederen, iconen en gebeden die van een grote hartstocht getuigen en waartegen ons Romeins gestileerde katholicisme wel eens wat koel kan afsteken. Zo is er de verering van de maagd Maria. Ik kwam in een oeroud boek de volgende illustratie tegen. Al aan de ogen kun je zien dat het om een Ethiopische voorstelling gaat. Het boek zelf bevat een veelvoud aan legenden over Maria, die we niet letterlijk moeten nemen maar die, mits juist gelezen, veel waars bevatten!

Maria

Zo is er een afbeelding van Maria die moederlijk haar borst aanbiedt... aan een monnik. Deze afbeelding van *Maria Lactans* wil zeggen dat de intieme zorg van Maria een overvloed biedt die te vergelijken is met een kind aan de moederborst. Ook in de moedermelk zit alles wat een kind nodig heeft. En wie denkt niet aan de psalm (Ps. 131):
als een kind dat gedronken heeft, en rust aan de borst van zijn moeder, zo is mijn ziel in mij.

De afbeelding die hier is afgedrukt, raakt aan een andere dimensie van Maria die we het beste dieptepsychologisch kunnen benaderen. Het gaat om de nood van een ziel die verloren dreigt te gaan. Het gaat er dan vooral om dat mensen zelf kunnen twijfelen aan het goede dat ze in zich hebben. Ieder mens, hoe misdadig ook, is in staat om met Gods hulp de weg naar het goede in te slaan.

↑ **Uit: Legends of our Lady Mary, the perpetual Virgin**

De afbeelding laat inderdaad een misdadiger zien die zelfs moorden op zijn geweten heeft. Naar de mens gesproken is er geen redding voor hem: de weegschaal van de aartsengel Michael slaat al door, het oordeel is geveld. Het kwaad heeft de overhand, de duivel neemt zijn prooi in ontvangst. Maar zoals de afbeelding laat zien, heeft deze misdadiger ooit eens een arme bedelaar een slok water gegeven. Niemand herinnert zich dat kleine gebaar van goedheid. Niemand... behalve Maria, zoals zij zich altijd elk gebaar van goedheid zal herinneren. Maria ziet kans om op het laatste moment de voetjes van deze ziel te grijpen.



De duivel heeft het nakijken, de ziel is gered. Primitief? Niet als je bedenkt dat het dit oneindige erbarmen is dat mensen uit hun isolement van het kwaad kan verlossen. De volkomen aanvaarding van deze mens door Maria is het, die het goede aan het licht laat komen, dat al door geen mens meer werd gezien. En in dát perspectief wil deze afbeelding ons óók betrekken. ■

verwonder

Komt, verwondert u hier, mensen,
ziet, hoe dat u God bemint,
ziet vervuld der zielen wensen,
ziet dit nieuw geboren kind!
geef mij wat ik door U wense,
geef mij door uw kindsheid raad.
Sterk mij door uw tere handen,
maak mij door uw kleinheid groot,
maak mij vrij door uwe banden,
maak mij rijk door uwe nood,
maak mij blijde door uw lijden,
maak mij levend door uw dood!

Uit het kerstlied "Komt, verwondert u hier mensen"



Succesvolle vrijwilligersdag

Op zaterdag 13 oktober vond in Heiloo de eerste vrijwilligersdag van het bisdom plaats.

Tientallen parochiële vrijwilligers kwamen naar het heiligdom. De dag begon met een inspirerende lezing van Leo Fijen die sprak over de kansen en mogelijkheden van kerken en parochies in de huidige tijd. Daarna volgde een eucharistieviering met beide bisschoppen.

Na de lunch waren er workshops over diverse thema's die met het bisdom en de inzet van vrijwilligers te maken hebben. De reacties van de deelnemers waren enthousiast. ■



Gebed in de joodse en de christelijke traditie

Verhoort God onze gebeden? Bidden joden en christenen op dezelfde manier? Wat kunnen joden en christenen van elkaar leren? Deze vragen staan centraal op donderdag 17 januari 2019, in de Kerk de Dag van het jodendom. Sprekers zijn opperrabijn Binyomin Jacobs uit Amersfoort, Abt Ad Lenglet van de Benedictijnerabdij in Vaals en Hendrik Hoet van het bisdom Antwerpen.

Deze avond is in het Huis van Sant'Egidio (Waterlooplein 205, Amsterdam). De aanvang is 19.30 uur. Info en aanmelding: info@santegidio.nl | 020-2331522. ■

Jongeren bouwen Kerk van vandaag en morgen

In onze Kerk ontstaan nieuwe netwerken van groepen jonge gelovigen die elkaar opzoeken en het geloof willen opbouwen. Deze verandering vraagt om nieuwe initiatieven. Ben jij zelf een jongere en 18 jaar of ouder? Wil jij je geloof verdiepen en persoonlijk leiderschap ontwikkelen om verschil te maken in de Kerk? Wij bieden jou de kans en ruimte om je in te zetten voor een

Kerk met een missionaire insteek. Wij helpen jou aan diepere vorming voor een serieuze groei in het katholieke geloof en geven je de tools om daarmee aan de slag te gaan in je omgeving. Investeer in je geloof, in jezelf en je gemeenschap! Doe mee aan *The Missionary School*. Info: info@jongbisdomhaarlem.nl of bel naar 023-5112636 ■



Foto: Jochem Oor

WJD@Home op Ameland

In het weekend van 25-27 januari vindt het thuisblijfprogramma van de Wereldjongerendagen (WJD) op Ameland plaats, bedoeld om de WJD in Panama dichter bij huis mee te volgen. De grote momenten zoals de kruisweg en de slotviering met de paus zullen live uitgezonden worden. De bisschoppen Van den Hout (Groningen-Leeuwarden) en Van den Hende (Rotterdam) verzorgen catecheses. De kosten bedragen € 75,00. Info: www.wjd.nl. ■



Bad habits, holy orders

In vier afleveringen van een nieuw televisieprogramma met als titel 'Bad habits, holy orders', uitgezonden eind november, begin december, kregen kijkers een indruk van het leven van de zusters Karmelietessen van het Goddelijk Hart van Jezus. Vijf jonge vrouwen deden tien dagen afstand van alcohol, mannen en smartphones en doken onder in het kloosterleven. De komst van de vijf meiden afgelopen maand november zette het anders zo rustige klooster in Vogelenzang op z'n kop. De zusters hoopten vooral dat de deelnemsters hebben meegekregen dat de zusters ze lief hebben zoals ze zijn. Als je ieder mens ziet zoals ze echt zijn, zoals God ze heeft geschapen, dan is ieder mens ontzettend mooi. Hoe het uiterlijk ook is. ■

Jubileumbundel CSLK

Op 30 november publiceerde het Centrum voor de Sociale Leer van de Kerk (CSLK), vanwege zijn tienjarig bestaan, een nieuwe bundel *De grondslag van de Katholieke Sociale Leer*. Deze bundel is een postuum eerbetoon aan de voorzitter van het eerste uur prof.dr. Gerard van Wissen en is geheel gewijd aan zijn nagelaten werk. De bundel is te bestellen via het CSLK (info@cslk.nl o.v.v. 'jubileumbundel' met vermelding van het afleveradres). De prijs bedraagt € 9,95 (excl. porto). ■





Leo Fijen is hoofd levensbeschouwing KRO-NCRV en directeur van uitgeverij Adveniat

H

et mooiste geloofsgesprek dat ik de afgelopen tien jaar mocht voeren voor de zondagochtend van de KRO was ook meteen het kortste van allemaal. Het speelde zich af in een kale ruimte van de Nicolaasbasiliek aan

de Prins Hendrikkade in Amsterdam. Het gesprek verdiende die naam eigenlijk niet, ook omdat er veel mensen om heen zaten, katholieken en protestanten. Het was de decembermaand. Ze zaten allemaal klaar

werk en het leven. Die avond had hij als motto: inzet voor eenheid. Die eenheid leidt ertoe dat een mens zijn geloof wil doen. En daar ging en gaat het volgens Jan van Burgsteden om: de barmhartigheid van Christus in het alledaagse leven. Die barmhartigheid had hij gedaan, in het donker, op spekgladde wegen, in het verborgene. Goed doen zonder dat de wereld het ziet. Er zijn voor prostituees zonder je op je borst te kloppen. De meeste vrouwen op de Wallen hadden het fantastisch gevonden, de geschenken in december. Niemand had geweigerd. En Jan van Burgsteden had het van

Jan van Burgsteden: Bisschop voor de mensen

om de straat op te gaan en de burens te verrassen met een mooi geschenk. De kleinste onder hen had misschien wel het grootste hart en luistert naar de naam van Jan van Burgsteden, jarenlang de hulpbisschop van Haarlem-Amsterdam, maar ook de pastoor van de hoofdstad.

Sjouwer voor het geloof, verbinder in de oecumene, dienstknecht voor de Heer en bisschop voor de mensen. Zo zat hij daar, in die ruimte, wachtend om naar buiten te gaan,

de stegen in en de wallen op om de prostituees een hart onder de riem te steken. "De mens is meer dan een object dat je kunt kopen, ieder mens is een kind van God, een geliefd en gewenst kind van God", hoorde ik hem zachtjes zeggen, deze Jan van Burgsteden. Zelf kon hij de geschenken niet afgeven bij de prostituees. Hij droeg wel een grote zak op zijn rug, vrouwelijke vrijwilligers gaven de geschenken. De mannen bleven op afstand, Jan van Burgsteden ook. Ik zal die avond nooit vergeten, het was koud, het sneeuwde, het ijselde, het vereiste moed om naar buiten te gaan. Daar liep hij, in zijn karakteristieke tred, als een sjouwer voor mensen. Hij vertelde onder het lopen dat zijn geloof steeds meer van zijn hoofd naar zijn hart was gegaan. Hij noemde dat een geschenk, een genade. En elke dag koos hij een motto. Die woorden van dat motto zorgden ervoor dat hij niet bezweek onder de hectiek van zijn

Sjouwer voor het geloof, verbinder in de oecumene, dienstknecht voor de Heer

grote afstand aangezien, de juten zak over zijn schouder. Dienstknecht van de Heer, vanuit de eucharistie, met Christus die zijn leven geeft. Zo leeft Jan van Burgsteden nog steeds, vanuit het sacrament als sacramentijn, vanuit de genade van de Heer om zijn naasten te dienen. Als een bisschop voor de mensen. Deze mens is zestig jaar religieus bij de sacramentijnen in Amsterdam. Deze mens komt voor even in het licht door een boek met hem en over hem. Dat boek moet je echt lezen als je wilt weten hoe je vanuit Christus wilt leven en er voor de mensen wilt zijn. ■

Christian van der Heijden | *Jan van Burgsteden. Bisschop voor de mensen* | ISBN 9789492093820
www.adveniat.nl | € 18,95. Dit boek wordt gepresenteerd op de nieuwjaarsreceptie van het bisdom Haarlem-Amsterdam op 11 januari 2019



Kerst

bij Onze Lieve Vrouw ter Nood

Kersttijd

In de kersttijd heerst er op het Heiligdom Onze Lieve Vrouw ter Nood altijd een bijzondere sfeer. De natuurlijke omgeving van het park leent zich hier ook uitermate voor. In de Bedevaartkapel wordt een mooie kerststal met groep geplaatst en ook het Oesdom wordt helemaal in de sfeer gebracht. Mensen komen in deze periode graag even wandelen in het park en wat mijmeren of bidden in de kapellen om de boodschap van de Kersttijd meer tot zich te laten doordringen. Met name tijdens de kerstnacht mis horen we de mensen regelmatig zeggen dat ze deze zo bijzonder vinden. De Bedevaartkapel, ruim honderd jaar geleden gebouwd als noodkerk met veel hout, voelt aan als één grote stal van Bethlehem. De eenvoud en rustieke sfeer van deze grote kapel komen dan goed tot hun recht.

Overige activiteiten

Voor verdere activiteiten op het heiligdom, zoals Eerste Zaterdag, volwassenencatechese, Meet & Greet the Lord, Tienerjongensgroep St. Joris, Kinderclub H. Dominicus Savio, gregoriaanse vespers, de Familiedagen, bezinningsdagen en retraites, zie onze website: www.olvternood.nl. Gebruikt u vooral ook de zoekfunctie op deze site.

Kindje wiegen

Op Eerste Kerstdag zal er om 14.30 uur Kindje Wiegen in de Bedevaartkapel zijn. Dit is een half uurtje speciaal voor de allerkleinsten, waarbij het kerstverhaal verteld wordt, opgeluisterd met wat muziek. U bent vooraf of na afloop van harte welkom voor een kop warme chocomel in het Oesdom.



Kijk voor de vieringen rond Kerstmis en de tijdstippen op www.olvternood.nl

Heiligdom en gastenhuis O.L.V. ter Nood
Hoogeweg 65 te Heiloo | 072-5051288
www.olvternood.nl | info@olvternood.nl

Shalom Salam



Tegen de zestig pelgrims uit alle delen van ons bisdom waren in november een week lang in Israël. Daar werden de Nederlandse Dagen gehouden, een initiatief van reisorganisatie VNB. Het thema van deze reis was ‘shalom/salam’, vrede in het Hebreeuws en Arabisch. Deze bedevaart werd begeleid door de pastores Eugène Jongerden, Eric van Teijlingen en Dea Broersen.

Een bedevaart naar het Heilig Land, met bezoeken aan Nazareth, het Meer van Galilea, Bethlehem en Jeruzalem, betekent op reis gaan in de voetstappen van Jezus. Het betekent Jezus ontmoeten in bijvoorbeeld Magdala, het dorpje waar Maria (Magdalena) vandaan kwam. Daar overwogen we hoe Jezus in haar een mens zag in plaats van haar vele demonen. Het betekent Jezus ontmoeten in Kana, waar we de trouw en liefde hebben bevestigd van echtparen en onze algehele verbondenheid van mens tot mens. En hoe ook in ons leven het wijnwonder door Jezus mag plaatsvinden. In Jeruzalem zijn we Jezus gevolgd in de laatste momenten van zijn aardse leven. We bezochten de plaats die wordt aangegeven als de ruimte boven het graf van koning David op de Sionsberg, waar het Laatste Avondmaal heeft plaatsgehad. We liepen de Olijfberg af naar Getsemane, waar Jezus verraden werd en vastgenomen. We hebben Jezus' weg naar zijn kruisiging gelopen en



**Mijn geloof is
door deze reis
gegroeid**

met gebeden en een lied overwogen, de Via Dolorosa, om aansluitend de Grafkerk te bezoeken met Golgotha en de kapel over het lege graf. Zo hebben we Jezus steeds weer ontmoet op onze reis door Israël.

Jezus vredevorst

In de brief van de heilige apostel Paulus aan de christenen van Efeze noemt hij Jezus 'onze vrede' (Ef. 2,14). Al onze vieringen – in de





woestijn, op het meer of in diverse kapellen – stonden steeds in dit licht. Als groep zongen we met regelmaat het vredeslied, in het Nederlands en het Hebreeuws, 'Ik wens je vrede van God'.



Als groep zongen we met regelmaat het vredeslied, 'Ik wens je vrede van God'

Mooi programma

Naast de vele heilige plaatsen brachten we een bezoek aan de woestijn, het altijd indrukkenende Massada met uniek uitzicht over de woestijn en de Dode Zee, en Qumran, waar de overblijfselen van een woongemeenschap van de Essenen is opgegraven. Zij hebben ons de zogeheten Dode-Zeerollen nagelaten, die in 1946 bij toeval door herdersjongens gevonden waren.

Weer thuis

Met vele indrukken, nieuwe inzichten over de betekenis van enkele Bijbelverhalen en ontmoetingen met medereizigers kwamen we na een week terug op Schiphol. Einde van een bijzondere reis. "Mijn geloof is door deze reis gegroeid", zei een echtpaar bij het afscheid. ■

Dea Broersen



Een uitgebreid verslag met veel foto's van deze reis vind je op de website van het bisdom of een reisverslag per dag op: www.vnb.nl (reisverslagen). Foto's: Diewertje Jorink, Eric van Teijlingen

Wil je volgend jaar weer Kerstmis vieren?

Geef dan nu voor je kerk!

Hoe kun je de parochie steunen? Op de wijze die je het prettigst vindt! Zoals:

- Maak een bedrag over naar de bankrekening van de parochie.
- Maak verspreid over het jaar een (kleiner) bedrag over via automatische incasso. Makkelijk voor jou en prettig voor ons. Neem hiervoor contact op met de parochie.
- Neem de parochie op in je testament (= legaat). Kost je nu niks, maar je geeft in de toekomst. Je parochie informeert je graag.
- Spreek met je parochie af dat je gedurende een periode van 5 jaren een vast bedrag overmaakt aan de parochie (lijfrente). Dit geeft een hogere fiscale aftrek.



Uw steun
geeft hoop
aan moeder
en kind

Adventsactie komt op voor mensen die leven in mensonwaardige omstandigheden. Ook dit jaar zet de katholieke gemeenschap zich in voor Moeders & Kinderen.

Ga naar onze website en lees hoe u onze vier projecten kunt steunen!

IBAN: NL89INGB0653100000

www.adventsactie.nl

Groot denken. Klein doen.

ADVENTSACTIE

EEN ACTIE VAN STICHTING BVA

Kerst

Breng de letters uit de genummerde vakjes over naar de gelijkgenummerde vakjes van de oplossingsbalk.



	1	2	3	4	5		6	7	8	9	10	11		12	13	14	15	16	17
18		19					20		21					22		23			
24	25			26			27		28					29		30			
31				32			33	34			35			36	37			38	
39					40					41		42					43		
	44		45	46			47			48	49			50		51			
52							53							54					55
				56		57				58		59			60		61		
62	63	64		65					66								67		68
	69		70						71			72		73		74			
75					76		77				78					79			
		80		81			82			83					84				
85	86						87			88				89					
90			91		92				93	94				95				96	
97		98		99			100		101				102			103	104		
	105		106		107				108				109		110		111		112
113			114	115					116			117		118		119		120	
		121					122				123	124			125		126		
127	128						129				130				131				
132						133				134				135		136		137	
138						139				140				141		142			
143						144		145					146				147		148
	149		150			151				152						153			
154			155		156			157							158		159	160	
		161					162			163				164					
165	166			167						168	169							170	171
172			173					174	175		176				177	178		179	
180		181			182	183				184			185	186				187	
188				189		190						191		192		193			
194								195							196				

Stuur uw oplossing o.v.v. naam en adres vóór **6 JANUARI 2019** naar SamenKerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Of naar: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Oplossing:

43	59	192	70	97	166	122	29	87	184	158	134	7	148	76
----	----	-----	----	----	-----	-----	----	----	-----	-----	-----	---	-----	----

...en wie weet, wint u één van deze mooie prijzen!



Horizontaal

1 halskraag 6 wachtpost 12 plaats in Canada 19 zegt een kat 21 offerte 23 sterke lichtstraal 24 houtige plant 26 eerste beginsel 28 koude lekkernij 30 bepaald type revolver 31 grafisch kunstwerk 32 item 33 Algemene Weduwen-en-Wezenwet (afk.) 35 overdreven 36 toestel (afk.) 38 nikkel 39 ondersoort 40 sierplant 42 op het genoemde 43 zoen 44 plaats in Noord-Brabant 47 op deze wijze 48 liniaal 50 landbouwwerktuig 52 teken van de dierenriem 53 mythische vogel 54 computerdeskundige 55 daar 56 gewichtsbepaling 58 plaats in België 60 gebroeders (afk.) 62 Algemene Ouderdomswet 65 nadien 66 geroosterd brood 67 uitroep van verrassing 69 heelal 71 krediet 72 langwerpig broodje 75 beker op een voet 76 uniform 78 albinobunzing 79 luizenei 80 aanleg van nature 82 spuitmachine 85 plaats in Italië 87 uitroep ter begroeting 88 Rotterdamsche Electriche Tram 89 grondstof voor turf 90 onder andere 91 Italiaans eiland 93 traag 95 worp 96 sint 97 te koop aangeboden 99 afstammeling 101 deel van een woord 103 deel van de mond 105 rivier in Utrecht 107 uit Vlaanderen 109 vlek 111 naar aanleiding van 113 Greenwichtijd 114 munteenheid 116 Griekse godin 118 wielrijdersorganisatie 120 zangnoot 121 brandstof 122 flets 123 dameskledingstuk 125 uitbouw 127 plaats in Engeland 131 scherprechter 132 plaats in Belgisch-Limburg 133 opspringend vochtdeeltje 134 beursterm 136 kampeerverblijf 138 iets dat men aanbeveelt 140 schreeuw 141 gebrek 143 verbinding 144 plaats in Zuid-Holland 146 gemetselde oeverstrook 147 boerderij 149 bladader 151 verharde huid 152 plechtgewaad 154 koude lekkernij 155 voldoende gekookt 157 vriendelijk 158 langzaam 161 azijn 162 familielid 163 etage 164 kerklied 165 Koninklijke Militaire Academie 167 stuk chocolade 168 het geel van een ei 170 autogas (afk.) 172 rivier in Noord-Brabant 173 hartstochtelijk 174 oude lengtemaat 176 een zekere 177 water in Friesland 179 Europeaan 180 eentonig 182 verbonden 185 boekomslog 187 ruw en onverbloemd 188 kleine boerenwoning 190 zonder risico 192 Amerikaanse veeboerderij 194 onbrandbare stof 195 grote vogel 196 genoeg!

Verticaal

2 weglating 3 onzes inziens 4 Turkse brandewijn 5 Europese vrouw 7 ezelsgeluid 8 graansoort 9 medische specialisatie 10 bot van zeer goede kwaliteit 11 staartster 13 ten laatste 14 fijn gevoel van kiesheid 15 asociaal (afk.) 16 bijwoord 17 dierentuin in Amsterdam 18 Frans departement 20 persoonlijk voornaamwoord 22 deel van het bovenbeen 25 verdieping 27 fijn dun plaatijzer 34 gedraaide vlecht 37 kijkgat 41 nis 43 kosten koper 45 windvrij 46 vlaag 49 deel van een open haard 51 roem 52 Bijbelse vrouw 53 Europese vrouw 54 persoonlijk 55 naar het genoemde toe 57 volwassene 59 fijne geestigheid 61 hoornachtige stof in walvisbaarden 63 in orde 64 rivier in Rusland 66 rit 68 getuigschrift 70 soort rolschaats 71 leerling 73 plaats in Friesland 74 groot ongeluk 75 stuk 77 kinderopvang 78 viering van een heuglijk feit 81 eenheid van elektrische spanning 83 groep musici 84 managementfunctie (afk.) 86 zichzelf voortstuwend projectiel 87 telefonische begroeting 92 bang 94 plaats in Overijssel 95 bedaardheid 96 werktuig 98 astronomische eenheid 100 bevel 102 tast solo 104 binnen 106 toestel dat waarschuwt 108 waakzaam 110 telwoord 112 vriezende weer 113 lekkernij 115 grote nachtvogel 117 muziekinstrument 119 met verpakkingsgewicht 121 plaats in Denemarken 122 Spanje en Portugal 124 eenheid van elektrische weerstand 126 kantoorbediende 128 Aziatische taal 129 teamlid 130 verbond 131 plaats in Noord-Brabant 135 hafachtig zoutmeer 137 netto 139 kwestie 140 plaats in Zwitserland 142 Engelse dichter 145 zwak 146 beoordeling 148 griezelig 150 Rijksgebouwendienst 152 muziektempel 153 open strook in een bos 156 welpenleidster 159 zeer waarschijnlijk 160 nauwelijks 161 en anderen 162 keukengerei 164 van tevoren pasklaar gemaakt 165 betaalplaats 166 het gangbare formaat hebbend 169 onbenullig 171 kleine kinderen 173 rij auto's 175 zijrivier van de Schelde 178 vulkaan op Sicilië 181 alstublieft 183 algemene vergadering 184 profeet 186 argon 189 postscriptum (afk.) 191 gij 193 centraal station.



De prijswinnaars van de puzzel in het oktobernummer 2018:

C.E.M. de Kort, Hoofddorp
I. Rutte, Purmerend
Mw. M.J. Hanegraaf, 's-Gravenhage

Van harte gefeliciteerd!



**‘Belangrijk dat
ook mijn generatie
verantwoordelijkheid
neemt.’**

Sophie van de Pas (32) neemt deel aan de besturencursus van het bisdom Haarlem-Amsterdam. Deze cursus loopt al enige tijd en wordt in samenwerking met het bestuur van de Katholieke Stichting tot Bevordering van Welzijn uit Amsterdam aangeboden aan hen die meer willen weten van het besturen van een parochie of die een bestuursfunctie ambiëren. Sophie is lid van de locatieraad van de St. Jan de Doper-Goede Herder te Laren.

Ik tref Sophie thuis in Amsterdam op het moment dat zij druk bellend een stressvolle situatie voor haar werk moet zien op te lossen. Sophie werkt voor een productiebedrijf op het Mediapark in Hilversum. Ze is geboren in Laren en opgegroeid onder de rook van de St. Jansbasiliek. Hoewel zij inmiddels in Amsterdam woont, is zij nog steeds aan deze kerk verbonden als lectrice en als secretaris van de locatieraad. Ook de parochiegemeenschap van Laren maakt inmiddels onderdeel uit van een groter verband en van een bestuur in Personele Unie.

Op de vraag hoe Sophie bij de besturencursus van het bisdom terecht is gekomen, antwoordt zij dat het haar als lid van de locatieraad aangeboden is. Ze is er graag op ingegaan, omdat het haar leuk leek daardoor ook eens in aanraking te komen met andere vrijwillige bestuurders uit de parochies van Noord-Holland. Ze wist ook niet hoe een bisdom precies functioneert, en daar zocht op krijgen leek haar goed voor haar rol in het geheel.

Verschillende kleur

Ze merkt dat de leden van de locatieraad vaak dezelfde 'kleur' hebben als het gaat om hun eigen gemeenschap. "Zeker als verschillende dorpen, zoals Laren, Blaricum en Huizen, bestuurlijk met elkaar moeten samenwerken, kan de kleur per locatie wel eens verschillen. Het is een uitdaging daar toch wat doorheen te breken, omdat meer samenwerking ook voor meer vitaliteit kan zorgen. Het zijn vaak kleine dingen die de eigenheid van de lokale gemeenschap bepalen. Dat blijkt ook op sociaal gebied zo te zijn."

Geschrokken

Sophie geeft eerlijk toe bij de eerste cursusbijeenkomst wel wat geschrokken te zijn over de cijfers rond aantallen kerkgangers en financiën. Ze vindt de noodzaak die werd uitgesproken over samenwerking en fusie confronterend, omdat ze dit niet echt op haar netvlies had staan. Ze vindt het goed dat dit eerlijk en op deze wijze naar voren wordt gebracht.

Verschillende modules

Sophie vertelt dat de cursus verschillende modules kent. Zelf vond zij de module over kerkelijk recht erg interessant en is ze erg te spreken over de kwaliteit van de inleiders.

Ook de gegeven informatie rond 'gebouwen' sprak haar aan. Ze was verbaasd over het bestaan van een afdeling 'bouwzaken' en over alles wat er bij komt kijken om een bisschoppelijk machtiging te krijgen.



**”
Meer
samenwerking
kan ook voor
meer vitaliteit
zorgen**

Meenemen

Op de vraag wat Sophie vanuit de besturencursus meeneemt, antwoordt zij dat ze meer doordrongen is van het feit dat de toekomst van de Kerk in handen ligt van

haar generatie.

"Het is belangrijk dat mijn generatie verantwoordelijkheid neemt." Op de vraag of zij een functie in een groter bestuur zou ambiëren, antwoordt Sophie met een duidelijk 'ja'.

Een mooie toezegging van een vrouw die midden in het leven staat en daardoor veel voor de Kerk van de toekomst kan betekenen. Opnieuw gaat haar mobieltje af; de situatie op haar werk blijkt nog niet te zijn opgelost, excuus! Een goed moment om met een hartelijke zwaai afscheid van elkaar te nemen. ■

Eric Fennis



**Goede voornemens voor 2019?
Nog wat boekenbonnen over?
Het komende jaar meer vrije
tijd? Of gewoon interesse voor
wat er allemaal te lezen is?**



onder engelen geen Kerstmis. Engelen verkondigen boodschappen: aan Maria in Nazareth of aan de herders op de velden. Ze zingen ook het eerste kerstlied: ‘Eer aan God in den hoge...’. En, niet te vergeten, ze geven bescherming aan ieder menselijk

wezen. Aan de hand van een kerstengel maakt Anselm Grün met de lezer een spirituele reis. Want engelen zijn er ook op onze levensweg. ■

*Geborgen en beschermd.
Het geheim van de Kerstengel*
Anselm Grün | ISBN 9789043529044
www.kok.nl | € 13,99



De paus interviewen is bijna onmogelijk. Franciscus gaat interviews overigens niet uit de weg. Bijvoorbeeld in het vliegtuig bij buitenlandse reizen. Vaak leveren die interviews opmerkelijke pauselijke uitspraken op. Hij wenst dat de Kerk aanwezig is in de gesprekken van de mensen. Zo is dit boek tot stand gekomen. Gesprekken van de paus met Italiaanse priester en journalist Spadaro, maar ook met generaal oversten en anderen, over de Kerk en de wereld en de mensen. Voor wie paus Bergoglio beter wil leren kennen en wat hij voor de Kerk wil, is dit boek iets voor onder de kerstboom. ■

Gesprekken over de Kerk en de wereld van morgen | Antonio Spadaro | ISBN 9789085284932
www.adveniat.nl | € 25,95

Voor Nederland begint de kerkgeschiedenis met Sint Willibrord. We kennen allemaal de zogenaamde drie stappen voorwaarts en twee terug van de Springprocessie in Echternach (waar Willibrord begraven is). Maar wat weten we echt van deze missionaris en patroon van de Lage Landen? Door diverse auteurs wordt met dit boek Willibrord opnieuw van alle kanten belicht. Een boek voor iedere Nederlandse katholieke boekenkast. ■

Willibrord door de eeuwen | Anton ten Klooster, Arnold Smeets en Peter-Ben Smit (red.)
ISBN 9789089723000 | www.berneboek.com | € 24,90

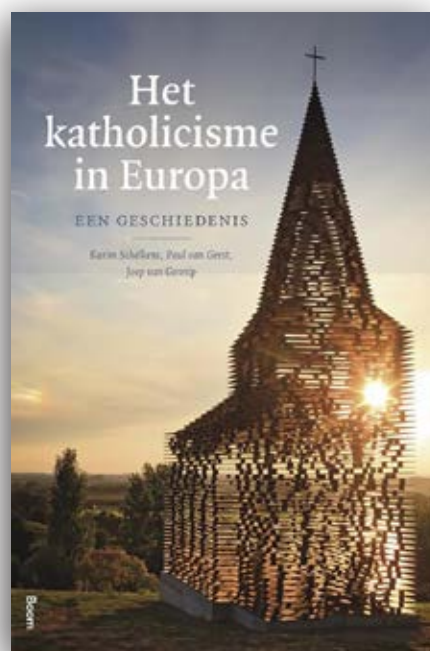


De Bijbel leren we vooral kennen via de Bijbelse verhalen. Het aardige van dit boek is dat je kennis van en over de Bijbel wordt vergroot via getallen. Acht staat voor 8:9 van het bijbelboek Ester, wat het langste vers is. Bij twaalf worden de twaalf apostelen toege-licht maar ook de twaalf verschijningen van Jezus als verzezen Heer. Wist u dat er 176 vrouwen met naam genoemd worden en dat er 613 geboden (of *mitzwot*) zijn waaraan joden zich moeten houden? En dat in 1924 de eerste Bijbel in braille verscheen? Leerzame feitjes. ■

De Bijbel in 100 getallen | Trevor Barnes
ISBN 9789043529761 | www.kok.nl | € 17,99

In het geboorteverhaal van Jezus, wat in de kerstnacht wordt gelezen, geeft Lucas als evangelist een historische context: “In die dagen kwam er een besluit van keizer Augustus, dat er een volkstelling gehouden moest worden in heel zijn rijk. Deze volkstelling had voor het eerst plaats toen Quirinius landvoogd van Syrië was.” Dat is belangrijk. Zonder geschiedenis geen heden. Want, stel, we kijken naar de Kerk in onze omgeving met de bril van de afgelopen jaren of decennia dan doen we de Kerk en haar geschiedenis ernstig te kort. In een vlot geschreven stijl komt deze voorbij, vanaf het allereerste begin rond de apostelen tot aan de periode na het Tweede Vaticaans Concilie, aan bod. Een boek voor iedere katholieke boekenkast. ■

Katholicisme in Europa. Een geschiedenis
Karim Schelkens, Paul van Geest, Joep van Gennip
ISBN 9789024424184 | www.bua.nl | € 34,90





Kerstmis is het feest van het (nieuwe) begin, maar in **Wormerveer** werd dit najaar voor het laatst door de parochie een rommelmarkt gehouden, aldus **De Open Deur**. Twee keer per jaar was er op het plein voor de kerk een rommelmarkt als onderdeel van een grote markt of braderie in de Marktstraat. De kerk O.L.V. Geboorte was dan altijd open voor bezoek of om een kaarsje op te steken. In 2001 werd er mee begonnen en door de jaren heen zijn er heel wat boeken, serviesgoed en rommeltjes verkocht. Maar ook zelfgebakken taart, handwerkjes enzovoort. Iedere keer werd er een leuk bedrag mee opgehaald voor de parochiegemeenschap.

Foto: Angelique Broerse-van Hal



Op zondag 30 september was het vijf jaar geleden dat het Hagunnankoor werd opgericht. Het is een van de vier koren die de parochie van Sint Petrus' Banden in **Diemen** rijk is. De naam 'Hagunnan' is afkomstig van een Vlaamse monnik die omstreeks 1100 met zijn ganzenveer de volgende tekst op schrift stelde: 'Hebban alle vogula nestas hagunnan honase hic anda thu', naar modern Nederlands: "alle vogels zijn begonnen met het bouwen van nesten behalve ik en jij". De tekst wordt beschouwd als een van de eerste zinnen in het Nederlands. Dit gouden jubileum is feestelijk gevierd met een Mis uit dankbaarheid in een stampvolle kerk.

Voor de parochie H. Franciscus, omvattende **Haarlem-Noord, Driehuis, Santpoort-Noord** en **IJmuiden**, is het nieuwe jaar 2019 het Bijbeljaar. Gedurende het gehele jaar worden er wekelijks diverse activiteiten aangeboden: kunst, muziek, gebed, vieringen, films, tentoonstellingen, samen eten, lezingen, uitstapjes en bedevaarten enzovoort. Een rijk programma om te duiken in de rijkdom van de Bijbel. 'Zend uw liefde en trouw' uit Ps. 57 is daarbij leidraad. Zo is er op woensdagochtend 19 december 2018 in de Adelbertuskerk in Haarlem de themaviering 'Winter in de Bijbel'.



Huis voor de Pelgrim

Onze reizen brengen je verder

Geheel verzorgde bedevaarten naar

Lourdes

**Banneux Fátima Israël Rome
Suriname Zuid-Italië Wandelen**

Huis
voor
de
Pelgrim



Vanaf € 250



Bij Lourdesreizen speciale kortings-
mogelijkheden voor verzekerden van CZ

Huis voor de Pelgrim Raadhuisplein 1 6226 GN Maastricht
043 - 3215715 www.huisvoordepelgrim.nl



Denk je erover priester te worden?

Kijk eens op
www.willibrordseminarie.nl
of kom langs in Heiloo!

GROOTSEMINARIE ST. WILLIBRORD

Hoogeweg 65, 1851 PJ Heiloo

T 072 505 1288

www.willibrordseminarie.nl



Wilt u de priesteropleiding steunen?

Uw gift is zeer welkom op rek.nr.

NL64 INGB 000 000 5464

L.n.v. Het Grootseminarie



Monumentenwacht
NOORD-HOLLAND



Bouwadvies
GROOT HOLLAND

U wil het beste voor uw pand, of u nu eigenaar bent of beheerder. Wij willen u graag bij deze klus bijstaan. Door bouwkundige inspecties en adviezen, maar ook bij het begeleiden van de uitvoering van onderhouds-, verbouwings- en restauratieplannen helpen wij u uw monument in stand te houden. Ook voor subsidieaanvragen en de beoordeling van offertes en prijsopgaven kunt u een beroep op ons doen.

Wilt u meer weten, kijk dan op www.monumentenwachtnoordholland of mail ons info@monumentenwachtnoordholland of info@bouwadviesgroot holland. Heeft u nog vragen? Bel dan 075 6474588 Koetsersstraat 3, 1531 NX Wormer Postbus 79, 1520 AB Wormerveer



**UITVAARTVERZORGING
A. DE JONG**

sinds 1966 een vertrouwd gezicht
voor een uitvaart vanuit het bisdom

persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 13 37

Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam

Sloterweg 1184, 1066 CV Amsterdam

dejong@uitvaart.nl



www.uitvaartcentrum.amsterdam



**Veel parochies hebben
een tentoonstelling.
Het bezoeken waard...!**

Kleur deze kleurplaat in en stuur deze
vóór 6 januari 2019 naar Redactie *SamenKerk*,
Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Vermeld je naam,
adres en leeftijd. Voor de vijf mooiste inzendingen
hebben we een cadeau!

